

Revoluční gardy **zastřelily koncem května 1945** v Tušti 14 rakouských Čechů. Událost líčí i oceněný film Bohdana Slámy.

Antonín Pelíšek
redaktor MF DNES

SUCHDOL NAD LUŽNICÍ Skupina venkovanů kope za vesnicí jámu, ohně kolem vytvářejí mihotavé stíny. Po chvíli muž, který má na ruku pásku s písmeny RG, vypálí dávku ze samopalu a lidé padají na dno hrobu. Okolí zastírá ponurá tma. Tak vypadá jedna ze scén filmu režiséra Bohdana Slámy *Krajina ve stínu*, který minulou sobotu získal šest Českých lvů. Mimo jiné i za scénář, který vychází z poznatků potomka jednoho ze 14 popravených obyvatel osady Tušť, jež spadá pod Suchdol nad Lužnicí na Jindřichohradecku.

Samotnou vesnici jako by překrýval příznačný stín po dlouhých 70 let. Hromadnou vraždu rakouských Čechů, kteří se stali v roce 1920 nedobrovolně československými občany, dodnes obklopují nezodpovězené otázky i rozdílné názory.

Vesničany postříleli 24. května 1945 před půlnocí příslušníci takzvaných revolučních gard. V poslední době se události zabývali badatelé, novináři a spisovatelé. Naposledy tvůrci filmu *Krajina ve stínu*.

„Poprvé jsem film viděl vloni v září, kdy byla jeho premiéra v pražské Lucerně. Silně na mě zapůsobil, vždyť jsem tam viděl svoje rodiče,“ říká 77letý Ferdinand Korbela.

Obyvatele Tuště, který se zasloužil o znovuotevření kauzy po roce 1990 a zároveň o instalaci pomníku na místě poprav, stále znepokojují některé reakce lidí. Třeba těch, co tvrdí, že v Tušti partyzáni popravili Němce a kolaboranty v rámci poválečného vypořádání se zrádci, jak velela Benešova vláda. Objevily se dokonce hlasy, že si chtějí touto připomínkou potomci těchto „nepřátel“ státu nárokovat finanční odškodnění a vrácení majetku.

Zahrabali je na mrchovišti

Naštěstí podobných názorů není tolik. Podle Korbela pocházejí od svědků, kteří měli sami špatné svědomí. Silný dojem udělal film i na Korbelovu dceru a vnučku popraveného Alenu Drábovou.

„Otcem film tak otrásl, že ho odvezli druhý den do nemocnice se srdeční slabostí. Já sama jsem ho viděla čtyřikrát, promítali ho hned potom v září i u nás v Suchdole a pokaždé jsem v něm našla něco nového. Je dobře, že příběh pozná veřejnost a hlavně mladí lidé. Je dobře, že se na taková zvěrstva nezapomíná,“ říká Drábová, která je dnes místostarostkou v Suchdole nad Lužnicí.

Místem masakru je takzvané Vitorazsko (podle rakouského města Weitry). Region původně patřil Ra-

Krajina ve stínu děsí ještě vnuky zavražděných

12.3.2021
MF DNES, J. Čechy

Tady se to stalo Ferdinand Korbela stojí u pomníku v obci Tušť, který pomáhal vybudovat na místě masakru z roku 1945. Foto: Petr Lundák, MAFRA

kousku. V roce 1920 se jeho část i s vesnicemi ocitla v nově vzniklém Československu. Místní usedlíci se dál pokládali převážně za Rakušany, ale žili zde pospolu i Češi a židé.

S příchodem Hitlera se část z nich hlásila k německé národnosti, což se jim stalo osudným. Podle Daniela Veitha, vedoucího odboru kultury v Suchdole nad Lužnicí, který se události zabývá, provedly v Tušti v květnu 1945 čistku revoluční gardy podporované partyzánskou skupinou plukovníka Vladimíra Hobzy, jež organizoval divoký odsun do Vitorazska. Pod jejich tlakem odsoudil samozvaný lidový soud tvořený místními lidmi 14 svých sousedů k trestu smrti.

Ferdinand Korbela zasvětil pátrání po stopách masakru celý život.

Mimo jiné zjistil, že jen díky statečnosti místního četníka Josefa Bártla nebylo na Vitorazsku obětí víc. Bártl přes odpor lidového tribunálu nechal odvézt z okolí Rapsachu 26 odsouzených k smrti k okresnímu soudu, který 21 zadržených osvobodil a zbytek poslal do vězení. „Zachránil jim život, za to by si zasloužil významnější ocenění,“ komentuje Korbela.

Majetek vyhnáných rozkradli

Zbytek místních Němců vyhnaly těsně po válce revoluční gardy a dosazení funkcionáři národního výboru do Rakouska a jejich majetek rozkradli. Po krátkém čase se vyhoštění vrátili, protože za hranicemi pro ně nebylo ubytování. Své domy a statky v Tušti našli vydrancované. Až do roku 1989 se o tragédii ve-

Setkání na mrchovišti V roce 1991 se lidé sešli na místě, kde příslušníci revolučních gard zavraždili 14 lidí. Foto L. Koberna, archiv Ferdinanda Korbela

Rodinný snímek Malý Ferdinand Korbela s matkou Růženu a sestrami Marií a Otílií.

Foto: archiv Ferdinanda Korbela

řejně nemluvalo. V době totality to bylo veřejné tajemství.

„Poprvé jsem o tom zaslechl mezi kluky, když jsme si hráli blízko místa poprav. Říkalo se mu na mrchovišti, protože tam původně ras zahrabával uhynulá zvířata. V první třídě mi řekl farář při vyučování náboženství: Tvůj tatínek byl ten Korbela, co ho zastřelili. Od té doby jsem se o to začal zajímat. Doma o tom nemluvila ani maminka, ani dvě starší sestry. Měly strach. Jenom si vybavuji, že když jsme jezdili až do dvaapadesátého roku na naše pole do míst, kterým se říkalo Za peci, natrhala vždycky maminka luční kytky a dala je ke křížku u cesty. Až později jsem se dověděl, že kousek odtud je hrob, kde leží i můj otec,“ vzpomíná Korbela.

Ticho kolem tragédie umocňova-

Natáčení filmu Krajina ve stínu točil režisér Bohdan Sláma v obci Bořice na Písecku. Foto: David Peltán, MAFRA

la také skutečnost, že místní národní výbor vedli až do roku 1971 funkcionáři, z nichž někteří působili po skončení války v revoluční gardě a zasedali v lidovém soudu.

Podle Korbela, který navštívil během desítek let množství svědků, bylo jediným proviněním odsouzených, že se na začátku války přihlásili k německé národnosti.

Příběh postupně zakryl čas. Pamětníci se odstěhovali nebo zemřeli. Korbela zabralo hospodářství zemědělské družstvo a Ferdinand se vyučil soustružníkem, protože na školy ho z kádrových důvodů nevzali.

V roce 1990 podal podnět k trestnímu stíhání lidí odpovědných za hromadnou vraždu. Zjistil, že stále žije muž, který v Tušti střelil jako hlavní popravčí do bezbranných civilistů. Jenomže verdikt soudu zněl: Vražda obětí se stala, trestný čin je po 20 letech promlčen.

V té době se o událost začal zajímat český i zahraniční tisk a rakouský Červený kříž nechal exhumovat těla popravených. Protože suchdolská radnice odmítla mrtvé znovu důstojně pohřbit na místním hřbitově, ujali se úkolu v nedalekém rakouském Gmündu, jenž patří do Vitorazska.

Památník radnice zprvu nechtěla

Po 51 letech od poprav - dne 18. května 1994 - se uskutečnila oficiální pieta za zavražděné tuštské obyvatele u hromadného hrobu na hřbitově v Gmündu. Za účasti představitelů města a rodin pamětníků. V Tušti zatím podobný akt vázl. Někteří lidé sice na výročí tragédie nosili na místo poprav květiny, radnice ale stavbu pomníku odmítala.

Až po komunálních volbách se dobrovolníkům kolem Ferdinanda Korbela podařilo od města získat souhlas s umístěním skrovného památníku na místě hromadného hrobu. Sehnali balvan a zhotovili tabulku se jmény obětí. Pomník svěpomocně instalovali v roce 1996. Dnes už je o nutnosti připomínky tragédie přesvědčené i vedení města.

„Budoucí generace musí vědět, že tehdy šlo o selhání celé společnosti,“ konstatuje starosta Suchdola nad Lužnicí Luboš Hešík.

Podobně mluví i Daniel Veith z místního odboru kultury. „Jde o to ukázat, jací jsme byli a jací možná stále jsme,“ říká a dodává, že na otevření případu má zásluhu právě Ferdinand Korbela, bez něhož by nevznikl ani scénář filmu *Krajina ve stínu*. Poradcem pro německý dialekt ke scénáři byl rakouský pedagog žijící v Kaplici Bernhard Riepl. Spolu se svými sourozenci nahrál i jednu z dobových písní.

Podle historiků Tomáše Staňka a Adriana von Arburga se zde Hobzy čtyři podílely na divokém odsunu až pěti tisíc obyvatel. V celém jihočeském a jihomoravském pohraničí vyhnaly do 9. června 1945 pohojenského složky za hranice 28 500 lidí.